

MAGYAR KURIR

Bétsből, Aprilis' 14-dikén 1818.

Frantzia Ország.

Párisban elébb a' Journal des Debats, 's azután ebből még a' Ministeri Monitör is, ilyen megjegyzést adtak ki a' Londoni Ministerialis Kurirnak azon szavaira, melly a' XXVII-dik számú M. Kurirban is a' Nagy Britanniai tikkely alatt legelől találtatott: —“

„Egy közönséges újságlevél (így szolanak a' Párisi mindjárt nevezett újságok) a' Londoni Kurirnak tudósítója után bizonyos elmékedéseket adott ki a' Monarkhák által tartandó Congressusnak gyanítható tárgyairól, melly elmékedések, minthogy semmi *autoritáson* nem fundáltattak, semmi vizsgálódási vitatást is nem érdemelnének külömben, ha tsak igen gyáva, vagy inkább nagyon gonosz magyarázatokra nem szolgáltatathatnának alkalmatosságot. Tsak egyedül ez a' tekintet indit minket arra, hogy a' Londoni Kurirnak azon erőssítését megvilágosítsuk, a' melly ezen kifejezésekből áll: *A' Congressusnak ezen nevezetes tanátskozásaiban, a' képviselaten fundálódó Országlási módok, mint próbatételek úgy fognak fontolás alá vétettetni.* Ezen erőssítésnek némelley apró Státusok jövődöbéli Constitutziójára lejendő alkalmaztatását, legalább felettébb kétséges dolognak lehetne tartani: de határozatlan völtára nézve nagyon nevetséges. Nem próbatétel már az, a' mi néhány Státusokban fennáll és erőssödik, a' mi már a' népek tu-

lajdonává 's a' pallérozódásnak és a' Státus' törvényei kiszolgáltatódásának egygyik sarkalatos fundamentomává tétetett. Mi lehet a' világon felfordíthatatlanabb, mi lehet szentebb, mint a' Királyoknak azon nagy adományaik, a' mellyek már valósággal fennállanak, a' mellyek a' magok jóságokat minden társaságos életbéli jóknak vitatás alá való vétetése által naponként mind inkább mutatják, és a' mellyen azon Országlószekeknek, mellyek azt fundálták, ereje fekszik?

* * *

Egy Versaliai magános lakos olly jóvállást terjesztett a' Követek' kamarája elejébe, melly által ezt megtanította, hogy miként szerzhessen legkönnyebben 100 milliót. Nem kell egyéb, azt mondja, hanem tsak a' városok' nevezetesebb utzáit kell gazdag lakosok' nevérol nevezni. O igéri, hogy azonnal letessen 1500 Frankot, mihelyest Párisnak valamelyik nevezetes utzáját az ő nevérol fogják nevezni.

A' Journal du Commerce nevü újságban egy levelet hirdettetett ki egy régi Grenadíros, most fa lábön járó Kapitány, melyben arról panaszkodik, hogy a' napokban késötskére találván a' theatromba érkezni, senki fel nem állott, hogy ülöhellyével megkinálta volna, úgy hogy szegénynek az egész játék alatt állani kellett. Bezzeg nem így volt, ugy mond, 1811-ben egy hasonló alkalmatossággal a' dolog, a' midön mindenek útat nyitottak előtte, 's legelőre botsátván, ott mutattak néki helyet.

)C *

Alix nevű Generális, ki egygyike azon 38 személyeknek, kik a' Királynak 1815-ben Jul. 24-dikén kiadott rendelése által Frantziaországból számkivettettek, Frankofurtumban a' Frantzia Követhoz Gróf Reinhardhoz menvén azt mondotta ott, hogy ő nem az az ember, ki a' Királynak ezen rendelésében megneveztetve van, 's kérte a' Követet, hogy adjon passust néki a' Párisba való menetelre 's annak megmutatására, hogy nem ő van a' Király' rendelésében megneveztetve.

Néhány levelek erőssítik, hogy megtalálták 's megfogták volna azt az embert, a' ki Wellingtonra reá lött. Mint mondják Catillon a' neve. A' történet jelesen adatik elő valami Párisi tudósítás után egy Londoni újságban: — „Brüsszelben, úgy mond, jutalomtételre való aláírást nyitottak vala annak számára, a' ki olly alacsony lelkű tudna lenni, hogy Hertzeg Wellingtont meggyilkolja. Már 16 ezer Frankok letétetve valának, midőn magát egyvalaki bejelentette, hogy ő kész leszen a' feltett célnak végrehajtására. Az egygyezés ügy tétetett, hogy a' jutalomnak felét úgy is elvegye a' próbáló, ha nem sülné is el a' próba. Nem lévén szerentsés az ember, Párisból vissza tért Brüsszelbe. Egy politziai Agens azonközben ugyan ott egy közönséges kertben két sétáló emberek mellett elmenvén, hallja, hogy azt beszéllik, hogy ügyetlenség lenne egy olly gyáva embert megjutalmaztatni, ki tsak arra se' lett volna alkalmas, hogy a' hintót érje. Ezen politziai Agensnek 's meg a' Catillon ágyassának, a' ki ugyan azt vallja, vallástételeik, egyedülvaló bizonyosságok Catillon ellen. Mondják, hogy egy valaki, kit Párisban Márzius' 19-dikén kérdőre vontak, azt vallotta, hogy a' feljebb említett aláírási laistromot Brüsszelben néki is elejébe terjesztették, de ő azt undorodással visszavette.

* * *

Azon nevezetesebb személyek között, kik Mártz. 29-dikén a' Királynál udvarlásón voltak, leginkább a' nézők szemébe tüntek Marschal Davoust, Jourdan, és Suchet.

Toulousében elfogtak néhány személyeket, azért, hogy egy szabómesternél öszszegyülekezvén valami lázzasztó irásokat irtak-le ott, olly czélzással, hogy az országban elszéleszsék.

Etat de la liberté en France című irásnak Scheffer nevű kiadóját, Párisban Mártz. 30-dikán, egy esztendőig tartó fogságra, 3000 Frank birságfizetésre, 's fogságának eltelése után politziai felvigyázat alatt való maradásra ítélték.

Egy nagy urak közt elő fordúlt per is lefolyt Párisban. Dufay nevű Oberster halálra döfött vala Jul. 21-dikén duellálásban, egy Morys nevű Grótot. Ennek özvegye pert indított az Oberster ellen. Az altörvénytörvények ilyen ítéletet mondott ezen dologban Mártz. 28-dikán: — „Meggondolván, hogy nyilvánosságos ugyan, hogy Gróf Morys egy kardszúrás által, mellyet rajta Oberster Dufay ejtett, megöletett; de azt is meggondolván, hogy ezen döfést, Dufay úr, a' maga tulajdon igasságos védelmezésének elkerülhetlen következése szerént ejtette a' Grófon: e' szerént ezen tselekedet, mint a' büntető törvények 328-dik cikkelyének szavai tartják, sem nem bűn, sem nem vétek, 's a' többi; tehát Dufay úrnak semmi további üldöztetése nem lehet.

A' Toulousei újságban így irnak Mártz. 24-dikén: — „Midőn e' hónapnak 18-dikán, mint az azt a' napot megelőző napon, mellyen azelőtt esztendővel Rhodazben a' Fuedès' meggyilkoltatása történt, Mansonné a' fogházban, kétségkívül az irtózatoss történetre való visszaemlékezés miatt, melynek gyaníthatóképpen ő is szemlélő tanuja

volt, magát rosszul érezvén, valaki azt kérdezte volna, hogy mi baja van? az aszszony így felelt: — „Holnap Márztius' 19-dike lesz; ennek meg gondolása bennem felborzadást okoz. — A' fogháznak, melybe ezen aszszony zárva van, szép kertje lévén, ő ott gyakran sétálgat; többire egy órát szokott tartani a' sétálása. Ez nap is bement oda, de nem sokáig sétálhatott, mert elbágygyadt, 's kikéredzett a' fogházba. Az is ez' nap' történt, hogy a' város' polgármesterének tudtára esvén, hogy Mansonné az Albyban lévő igen szép, Püspöki templomot látni kívánná, bement hozzá 's tsak egy strázsatiszt által kísértetvén, elvezette a' szép templomba, 's minekutánna azt az aszszony figyelmesen megnézegette volna, megint betsületesen vissza vitte a' fogházba, a' hol emez nagy tisztelettel megköszönte a' Polgármester fáradságát. — Ez a' történet azt mutatja, hogy talám nem mind igaz az a' sok, a' mit a' közönséges levelek ezen aszszonynak igen szorosán való tartatásáról irtak.

Az a' nevezetes per, melyben ez az aszszony is egy fő figurázó személly, a' melly már egyszer Rhodézben lefolyt de azután kassáltatván Albyban másodszor vétetett elő, minekutánna a' hozzákivántató elővizsgálódások sok hetektől fogva megtélettek 's törvényes formába szedettek volna, most ismét folyamatban van. Mártz. 25 dikén volt benne az 1-ső ülés. A' nézők' sokasága már reggel 9 órakor eltelte a' karokat. Nagy számú szép és drága öltözetű aszszonyságok voltak jelen. Legelőbb a' bizonyságok vezettetekbe a' szálába, kik közel 300-zan vannak, 's kik között Clemendot nevű katonatiszt (Adjutans) 's egy kellemetes magaviseletű leány, Pieret Rose vonták leginkább magokra a' közönség' szemeit. Clemendot Adjutans ruhában jelent-meg.

A' foglyokat, kezeiken bilints lévén,

rostélyos vagy karlátos szekéren hozták oda a' fogházba, az egy Mansonnél kívül, a' kit gyalog hintóban egy strázsatiszt által kísértetve hoztak oda. A' szálába katonaság kísérte-be őket az ülő padokra. Lehet képzelné mitsoda szemekkel nézte ezeket a' közönség első látásra, hogy ábrázatvonásaikból előre is hozzá vethessen, kik légyenek a' bűnök részesei. Bastide, kit a' legátkozottabb korifeusnak tartanak lenni, 's kit a' pernek első lefolyásakor már halálra ítélték vala, úgy viselte magát, hogy ránézve az első Physiognomust is megtsalhatta volna; mint ha tsak nézni ment volna oda. Az ifjú Fuedès (a' megöletettnek fija) 's az ő Tajan nevű Prokurátora, Bastidével szemben ültek. Mansonné a' több bűnösök megett úgy ült, hogy nem igen lehetett látni. A' Fejét fekete fátyol fedte: de, mint még is ezen által látni lehetett, nem nagyon szép; 's nem egészen felel meg azon képének, mellyet az ő Memoarjainak kiadóji a' könyv' elejére tettek. Szép de nem bújá ruhában jelent-meg, és az egyenesség kívánnya, így szoll a' tudósító, hogy megvalljuk, hogy ezen első ülés alatt igen betsületesen viselte magát. Ők 11, a' törvénytévők 11½ órakor léptek-be a' szálába. A' törvénytévő tanáts' előlülője Feydel úr; tagjai Báró Camdon, Vice-Gróf Cambattes-Caumont, Pagan és Pinau. A' Státus' Prokurátorának (Fiscus) neve Báró Garry. A' vádolttatott személlyeknek is mindeniknek van egyegy Védlője. A' Mansonné Védlője Prkourator Esquilat.

A, törvényes munkát azon kezdette el az Elölülő, hogy a' bűnösöknek vezették 's kereszt neveiket, esztendejüket, 's állapotjokat elkérdezte; azután a' 12 Esküdtekkal a' szokott hitet letétette. Ezek is különös Elölülőt választottak magoknak voksolás által, kinek neve Azais.

Most már a' Jegyző fogott a' mun-

kához, mellyet azon kezdett, hogy mindenik vádoltatott személy ellen való vádat különkülön felolvasta. A' többekét, minthogy a' per' folyta alatt külömben is elő fordulnak, rövidség' okáért elhalgatván, tsak a' *Mansonjénét* teszszük ide a' személynek különösségiért. Az ellene való vád' Aktájában ezek mondatnak: —“

„A' Rhodezi Esküttek előtt lefolyt törvénykezés olly közbeeső pontokra adott alkalmatosságot, mellyek talám majd éppen olyan rendkívülvalók voltak, mint maga az a' bűn, melly a' fő tárgyat tette. Egy *Mansonné*, született *Enjalran* nevű aszszony, az *Aveyron* departamentjebéli Préfektus előtt, ki is ezen dologban törvényes politziai tisztnek hivatalát viselte, megvallotta vala: hogy ő a' *Fueldès*' meggyilkoltatásának szem-mellátó tanuja volt; hogy ő annak megölettetésekor a' *Bankal'* házában volt; hogy ő ott legnagyobb veszedelemnek kitétetve volt; ugyan ezen aszszony, minekutánna más embereknek is hasonló dolgokat vallott volna, a' Rhodezi törvényszék előtt megjelenvén, itt mindeket tagadott; esküdt, hogy a' *Bankal'* házában soha nem volt; azonban az ő tagadásait, magaviselete, tekintete, 's minden mozdulásai megezáfolták, a' vádoltatott személyeknek látására görts jött reá, akár valóságosan akár pedig tsak tétetésből elájult; az ülés alatt magán kívül látszott lenni vagy talám úgy is volt; ezen szók, tör, gyilkosság, az ajakai közzül kiszaladtak, 's a' *Bastide* és *Jaussion* ellen a' szájából tsak felimeddig kiejtett mérgelődés, kimutatta, hogy melly jól tudhatja, kik legyenek a' gyilkos fejek. Ezen aszszonyember minekutánna ugyan azon törvényszék előtt a' bizontalankodásnak, önnön maga ellenvaló ellenmondásnak, 's azon esküvése valóságos megretetésének, mellyel ma-

gát az igasság' kimondására elkötelezte vala, botránkoztató bizonyosságát mutatta volna, végezetre a' kikérdeztetésnek vége felé vakmerő bátorsággal kimondotta, hogy az ő ajakai közzül az igasság ki nem jöhet. Mind ezekre a' környülállásokra nézve gyanítani lehetett, hogy *Mansonné* a' szerentsétlen *Fueldès*' meggyilkoltatásának titkát tudja, vagy legalább a' tselekedetnek végrehajtásából tud valamit. Valami nagy dolognak kellett annak lenni, a' mi az ő bizontalankodását, magamagának való ellenmondásait, és azt, hogy a' vetekedések alatt az igasságot kimondani nem akarta, okozta. Egy levélben, mellyet az *Aveyroni* departament Préfektusához irt, az ötétváro szomorú végről beszél; úgy látszott, hogy anyai szívét fíjának tölle lett elvétettetése gyöttri; röviden szollván, minden környülállások azt mutatták, hogy ő a' bűnt nyomban követni fogó büntetéstől irtózik. —

„Uj vizsgálédás rendeltetett ellene: Ismét megvallotta, hogy azon szempillantásban, melyben *Fueldès* megöletett, a' *Bankal'* házában volt; azonban az egyéb környülállásoknak elhalgatása, holott az ő némelly bizonyságok eránt tett nyilatkoztatásaiból bizonyosan kilátszik, hogy ezen környülállások előtte tökéletesen tudva vannak; az az egészszen bebizonyított dolog, hogy ő a' *Bankal'* házában jelen volt légyen; az, hogy ő eleinten az Elölülőnek maga megvallotta, hogy rajta akkor, mikor a' *Bankal'* házában volt, pantalon nadrág volt, melly a' meggyilkoltatottnak vérétől motskot kapott; 's az az ő néhányszori mondása, hogy annak megvallása, hogy ő *Bankal'*nál jelen volt légyen, az igasságnak még tsak egy részét teszi, 's hogy ő annak többi részeit majd a' későbbi vizgáltatáskor fogná megmondani: mind ezek a' környülállások erössítik és bizonyosabbá teszik a' vádoltatott aszszonynak bűnös voltát. —

„Ezen okokra nézve Mária Francisca Clarissa Enjalran, a' Crespini Adószedő Manson Antal felesége Rhodézi lakos, vádoltatik, hogy a' Fueldès meggyilkoltatásában, tudva, annak elintézésében, könnyebbítésében, vagy vegrehabilitálásában részes lett volna.“

Igy olvasták-fel a' több vádoltatottak ellen intéztetett Aktákat is különkülön. Mind ezeket az ifjú Fueldès sirva halgatta végig. Bastide érzéketlenül halgatott. Manson né valahányszor arról volt szó, hogy a' gyilkosságnak történésekor a' Bankal házában jelen volt, mindenkos letsüggesztette a' fejét. Az Elölülő felszollalván, a' vádoltatottak ellen való minden Aktákat felvette, azokat tiszta, jó rendű, és ékes beszéddel való előadásba foglalta, a' gonosz gyilkosságnak minden környülállásait eleven színnel lefestette, azután az Esküdtekhez fordult, ezeknek az igazság eránt viseltető buzgóságokat magasztalta, 's szavait ekképpen folytatta: — „Szerentsés országglási állapot, a' melly illy megnyúgtató fundamentumokon fekszik; mi ebben minden féle kívánságainknak részrehajlást nem esmérő kezességét bírjuk; az ártatlanság oltalmát, üldözöt tsak a' bűn talál benne. Ehezképpest ti: Brugniere Katalin, Övegy Bankálné; Bastide Grammont Bernard Károly; Jaussion József; Colard Baptista; Bax Ferentz; Missonier Maria József; Benoit Anna; 's Enjalran Clarissa Francisca Maria, ti mondom, azzal vádoltattok, hogy a' Fueldès úr holt testének az Aveyron vizébe való véttetésében munkások vagy részesek lettetek volna. Ti pedig: Bastide Grammont Károly és Jaussion József, még különösen azzal is vádoltattok, hogy a' gyilkosság után következett napon, Mártzius 20-dikán 1817-ben, a' Fueldès házában feltörés által tétetett lopásban, a' melly váltópapírosoknak 's egyéb vago-

noknak elvitelében állott, munkások vagy részesek voltatok légyen. Most hát haljátok-meg vádoltatástoknak minden környülállásait.

Az Elölülő után a' Státus' Prokuratora szollalt-fel 's mind ezeket a' környülállásokat és a' rejtentő bünt, melly által az emberi társaság egy jó és hasznos polgártól megfosztatott, még egyszer undorító színnel leírván, az után az ifjú Fueldès' Prokurátora 's maga a' fiú is beszédeket tartottanak, 's ezeknek is vége lévén, most már hozzá fogott az Elölülő a' bizonyságok kikérdezéséhez. Ezek minnyájok egy oldalszobába küldettétvén, 'sonnét egygyenként hivattattak elő a' kikérdeztetésre. Az elsőnek neve Lacombe; ez ilyen vallást tett: Én a' gyilkosság után való napon a' város közepén lévén nagy lármát hallottam; azt beszéltek, hogy egy embert huztak-ki a' vizből. Én így szollottam Tournierhez, kivel egygyütt voltam: Gyerünk lássuk mi dolog; azonban szembe hozták velünk a' már kivonatott testet. Ezen napon láttam Bastidét kijöni a' Fueldès' házából, a' kalapját most jobbra majd balra igazítván. Bousquier nékem adós lévén, tsak biztatott. Mártz. 9-dikén a' Püspöki templomnál találkoztam velle; ekkor azt mondta, hogy Bastidével valami számvetése leszen a' következő vasárnapon, melly után azonnal meg fog nékem fizetni. Néhány óra múlva a' templommal általellenben láttam sétálni Fueldest; tsak hamar ott termett Bastide is, kihez így szollott Fueldès kemény hangon: Hát Bastide már mind így halad a' dolog, soha nem érjük-é már végét; úgy látom, hogy kéntelen leszek keményebb eszközökhöz nyulni.“ — Bastide Fueldest karon fogván így felelt: Az igaz, hogy tett ígéretemet meg nem tartottam; de hijába, mert egy Sousra is szert nem tehettem.“

Elölülő: — Bastide, mit felel maga erre? — A' bizonyság (felel Bastide) nagyon kétségesen látszik tudni, hogy Mártz. 9-dikén hol látott engem'; továbbá abban is hibázik, hogy mit mondott nékem Fueldès, kivel ugyan én valóság-gal találkoztam a' Place d' Armes pia-tzon, hanem ő tsak ennyit kérdett töl-lem, hogy miképpen folynak dolgaim? Én néki adóssa tellyességgel nem voltam.

E. Ü: — Bastide, a' melly magya-rázatokat maga ad a' dolognak, funda-mentom nélkül valók. Én ezekre tsak azt jegyzem-meg, hogy maga Bastide, mikor Fueldével Mártz. 9-dikén beszél-lett, velle úgy szollott, mint a' ki néki adóssa lett volna, 's ötet arra kérte, hogy várokozzék. Mondja-meg Bastide igazán, hogy adóssa volt é Fueldesnek? — *Ba-stide* így felelt gúnyoló hangon: Nem voltam én az ő adóssa; nem volt velle egyéb közöm, tsak hogy jótételekkel vi-seltettem eránta. Gyakran kisegitettem bajaikból mind magát mind fiját. Fuel-dès nem volt abban az állapotban, hogy pénzt adhasson költsön.

E. Ü: — Ez nagyon rossz mentség. Fueldès elég tehetős volt arra, hogy pénzt adjon költsön. — *Bastide* ismét gúnyo-lódva: — Ennye, patvar vigye! így mi nagy tsudák' idejében élünk!

E. Ü: — Megmarad é Bastide azon erősítése mellett, hogy Mártz. 19-dikén reggel nem volt Rhodézben? — *Basti-de*: Megmaradok.

E. Ü: — Bizonyság! Mitsoda öltö-zetben volt Bastide, mikor az úr látta? — *Lacombe*: Ez nékem éppen jól nem jut eszembe; tsak arra emlékezem, hogy egy rossz kalap volt a fején. — *Bastide*: Ez egy jele annak, hogy melly szavabe-vehető ember legyen a' bizonyság!

Ezzel 4 órákor az ülés berekesztet-vén, más napra halasztatott.

S v é t z i a.

Mártzius' 20-dikán véghez ment a' XIII-dik Károly Király pompás temetése. A' hol a' testet a' városon által a' tem-plomba vitték, az utzák mindenütt desz-kákkal berakva 's fekete posztóval bevon-va valának; a' fegyveres polgárság, 's a' testörző seregek kettős sort formáltak. A' Stockholmban lévő egyéb Regemen-tek Svadrononként 's Bataliononként ál-lottak a' templomfelé lévő piatzokon. Dél-utánni 4-gyedfél órákor a' városban lévő minden harangok zúgtak. Az Udvari el-ső Marschal jelentést tett a' Birodalmi Marschalnál, hogy az indulásra minde-nek készen állanak. Ez azonnal bement három Státusministerekkel a' Királyhoz, ki is a' Kir. Familia, a' Birodalom Nagy-jai, a' Keresztes Rendek' Kommandáto-raji, 'a az Udvarnonok által kísértetvén azon szálába ment, a' hol a' koporsó leté-tetve volt; itt a' Király annak fedelét be-zárta; 's azt a' Birodalom' Nagyjai 's a' Seraphin Rend Ritterei felvették 's a' kül-ső szálába vitték, a' hol azt a' szolgálá-ton lévő Generálisok 's Admirálisok vár-ták 's által vévén azután a' templom felé vitték, ott a' *Katalfalkra* helyheztet-ték, 's a' Rendczimereket 's Királyi czi-meket, melléje lerakták. A' mostan ural-kodó Királynak a' templomba való beér-kezésekor a' harangozás megszünvén, a' gyászos muzsika kezdődött-el, azt követ-te az istenitisztelet 's egy halotti predi-kátzió, mellyet a' Linköpingi Püspök Doktor *Rosenstein* tartott. Erre ismét elkezdődött a' gyászos muzsika, 's az Ér-sek két Püspökökkel egygyütt lement az úgy nevezett Gustávosok' temető sirjába, a' hova a' koporsót, minekutánna a' Ka-talfalkrol levétetett volna, a' Király, a' Koronörökös, a' Birodalmi Héróld, a' Birodalmi Marschal, 's az idvezült Ki-rály' Rendczimerei 's Királyi czimeit, 's a' Birodalom és Seraphin Rend' zászlói

által kísértetvén, a' Birodalom' Nagyjai, hasonlóképpen leemelték; a' Koronát a' koporsó fedeléről levették, az Ersek a' koporsót földel meghintezte, az alatt a' Király' jeladására az ágyuzók 250 lövést tettek, 's a' parádében álló Regimentek batalionként való salvét löttek, 's egy mély gyászba öltözködött Királyi Kasznármester, egy lovas csoport által kísértetvén a' város' nevezetesebb utzáin a' nép között emlékeztető pénzt hány széllyel. Vége lévén a' templomban az isteni tiszteletnek, a' halotti sereg, az előbbeni processióval és 500 lobogó fákllyákkal, mellyeket egy Batalionbéli katonaság vitt, az Udvar felé vissza indult, a' midőn már most a' Király, az Udvari ügy nevezett nagy őrző seregtől körülvétetve, azon menyezet alatt ment, mellyet előbb a' templom felé a' koporsó felett vittek vala.

A' mostani Koronaörökös Princz Oskár, ki már külömbkülömb muzsikai nótákat készített, ezen temetésre is készített egy gyászos marsot. Minthogy ezen temetésen az Ország' Rendei is jelen lenni, 's a' Rendei közzül egy számos követségnek a' koporsó után menni kellett, tehát azzal a' jóssággal viseltetett a' Király a' parasztok' Rendei eránt, hogy a' szegényebbeknek, főnkent 100 tallért rendelt gyász ruhára, 's a' fő városbéli szegényebb polgároknak is formaruhára. Valami 1000 személlyekre teszik a' holt testet kísért emberek számát. Az utakon előre állásokat készítettek a' spekulánsok a' nézők' számára, 's a' házak' ablakai olly drágák voltak, hogy tiz tallért is fizettek egy ablakért. A' templom' kivilágosítása 's a' gyászos muzsika a' temetés után is megújított néhány napokon a' nép' kedviért, a' hova való bemenetelre biléteket osztogatott - ki a' Birodalmi Marschal.

* * *

Tudományos Hirdetés.

Új könyv: Állati Mágnesesség Mérő-serpenyője. Szerző *Kováts Mihály* Orvos Dr. I. Serpenyő. Kísírtet. Az Állati Mágnesesség Al-báját az Egészségtudományak és Lélektudományak Törvényeiből kimagyarázni. Szerző *Eschenmayer C. A.* Tübingi Tanító. Stuttgartban és Tübingben. 1816. Fordítá *Kováts Mihály* Orvos Doctor. II. Serpenyő: Állati Mágnesességről íratott *Eschenmayer C. A.* Munkájának megvizsgálata, és megczáfoltatása *Kováts Mihály* Orvos Doctor által. A' Munka készen leszen 12 - dik Juniusig. Előrefizetésre botsáttatik. Az előrefizetés 1 fl. Conventziós pénzben, vagy annyit érő Scheinban. Bevétezik ezen előrefizetés Medárdusi Pesti vásárig, azután nem. Mert a' nyomtatandó Exemplárok száma az előrefizetéshez alkalmaztatik. A' ki tiz előrefizetöt szerez, egy Exemplárt ingyen kap. Nevezetesen kérem bizodalmasan, az előfizetésnek kezekhez vételére, és nekem legfeljebb a' Pesti Medárdusi vásárra való beküldésére, a' következő urakat: *Pesten* Eggenberger és Kis József könyváros Urakat. *Bétsben* Tek. Udvari Agens Szüts István Urat. *Kassán* Tek. Kalós Dániel, és Tiszt. Kováts István Ref. Predikátor Urakat. *Debreczenben* a' Ref. Collégiumban a' Senior Urat, és a' Városon ugyan Debreczenben Csátné könyváros Asszonyt. *Váradon* Tek. Éles Fiscalis Urat. *Ungváron* Orvos Doctor Sípós Urat. *Miskócson* Váradí Ger'son a' Ref. Gymn. Rector Urat. *Patakon* a' Ref. Colleg. Senior Urat. *Pápán* a' Ref. Collegn. Senior Urat. *Bereg Vármegyében* Beregszászi Professor Urat. Erdélyben: *Kolosvárott* Tek. Orvos Doctor és Professor Incze Urat. *Számos - Ujvárott* Tek. Orvos Doctor Fülep Mihály Urat. *Désén* Tek. Orv. Doct. Bod Elek Urat.

Kováts Mihály
Orv. Doctor Pesten.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

B é t s.

Császár és Császárné ő Felségek, a mult szombaton (April. 10-dikén Dalmatziá felé útnak indultak. Útjuk így van *Fiuméig* elrendeltetve: 10-dik éjjel Wurzzuslágban, 11-dikben Graetzben hálának; a' következő napot ott töltik; 13-dikben Gonowitz, 14-dikben Leibach leszen háló helyek; 15-dikét ott töltik; 16-dikben Adelsbergben, 17-dikben Triestben hálának, 's ott maradnak 23-dikig, a' melly napon Fiumébe érkeznek. Fels. Urunk' kísérői: Gróf Wrbn a Fő Kamarás, F. M. Lajtnánt Kuts era Cs. Adjutáns, Státustanátsos Báró Stift Cs. Udv. fő Orvos, Cs. K. Titkos Kabinéti Titoknok V arady, 's Cs. K. Udv. Vice-Controlör Ritter *Cöckelberge*, Urak; a' Fels. Aszszonyunkéi: Gr. Lazanzkyné Fő Udvarimesterné, Gr. Wurmbrand Fő Udvarimester, 's többek.

A' Bétsi Cs. Udvarhoz rendeltetett Apostoli Nuntius Gróf *Leardi*, e' h. 8-dikán, a' Schwartzenberg Hertzegi házból Bétsnek nevezetesebb utzáin végig, fényes és közönséges pompával tartotta a' Nuntiusi lakó házhoz a' maga bejövetelet, a' honnét ötlet más nap' déli 1 órakor Cs. K. Camerarius Gróf *Czernin*, az Udvarhoz közönséges audientziára vitte, 's ott az Udv. tisztségek által fogadtatván, elébb Császár azután Császárné ő Felségekhez, továbbá Koronaörökös ő Cs. Fő Hertzegségéhez, bevezettetett. Ugyantsak az ő audientziára való botsátalása a' több Cs. Fő Hertzegeknél e' h. 10-dikén délután ment véghez az Udvárnál.

Renát ő Cs. Fő Hertzegsége Lombard-Velencei Vice-Király, e' h. 13-dikán reggel útnak indult Majland felé.

Utja, Lintz, Salzburg, Monachium, Innsbruck, Botzen, és Verona városaikon általi intéztetett-el.

Az ő Felsége parantsolatja szerint minden Udv. fő hivataloknak, az Udv. Titkos és Státus Cancellariának 's minden egyéb Udv. Cancellariaiaknak 's Udv. Biztosságoknak tudtokra adatott, hogy az ő Felsége távolléte alatt, Lajos ő Cs. Fő Hertzegsége folytatja, mint az ő Felsége Képviseelője, a' Státus foglalatosságait.

E' h. 7-dikén déltájban Luxemburgban tűz támadván, még estvéli 8 órakor is oltották; 25 házak lettek hamuvá a' Cs. K. épülethez tartozó magazinumokkal 's az ahoz ragadva volt üveges és melegágyas (veteményes) házakkal egygyütt. A' nagy hévség miatt a' templom' ablakai megolvadtak. Egy öreg aszszony megégett; két oltók megsebesedtek. Mondják, hogy szénakötés-közben való pipázás okozta volna a' gyulást.

* * *

Zalathnárol (Erdélyben) Mártz. 6-kán.

A' Magyar Kurir Erdemes Irójának újságleveleit gyönyörködve olvasom, azért bátorkodom ezen örvendetes hírt tudtára adni: hogy valamint Magyar Országban (a' mint az újságlevelekből is tudjuk) oltsódik a' gabona, úgy Erdélyben is száll annak az árra, (noha nem mindenütt) — különösen Szeben Királyi Városból oly tudósítás érkezett: hogy ottan, hól azért, mivel a' gabona Kereskedők sokat egybe gyűjtven, el nem adhatták; hól azért, mivel a' közel lévő Oláhországból többet oda hordottak, annyira oltsódik a' gabona, hogy a' mitől a' Kupetzek félnek és a' földnépe óhajtya, nem sokára 1 V. forinton is megvehetik vékáját — *adja is az Isten.*

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —

Apr. 10-dikén 270 $\frac{2}{3}$ — 11-dikén 268 $\frac{1}{2}$ — 13-dikán 267 $\frac{7}{8}$ — forintot.